

N:o 151.

Af herr **M. Dahn**, om ändring af 7 och 8 §§ i riksbankslagen.

På grund af den starka utveckling, som för närvarande eger rum så väl inom industri som varuomsättning, har farhåga från vissa håll uppstått, att det omsättningsmedel, som riksbanken — i egenskap af ensam sedelutgifvande bank — enligt lagen af den 12 maj 1897 är i stånd att lemna den allmänna rörelsen, vore med nämnda, möjligen ännu mera forcerade utveckling både snåft och knappt tilltaget. För tillfället finnes väl egentligen ingenting att befara i sådant fall, men det är naturligtvis klokt att i tid förekomma möjlig stockning i affärslifvet; framför allt af orsak, som här nämnts. Också har en ledamot af Första Kammaren redan väckt motion om förebyggande af trångmål och förlägenhet af dylikt slag. Men hans förslag går delvis ut på nya grunder för sedelutgifningen, hvilka enligt min uppfattning i väsentlig mån försvaga riksbanken. Motionären föreslår nemligen, att utöfver (100) millioner kronor s. k. obetäckt sedelutgifning — den är, som hvar en vet, ganska väl betäckt — enligt 6 och 7 paragraferna i lagen för Sveriges riksbank skall riksbanken ega rätt att, allt efter som enskilda bankernas sedelutgifningsrätt upphör, utgifva ytterligare 61 millioner kronor mot det att riksbanken håller i guldmynt ett belopp, som motsvarar tio procent af enskilda bankernas grundfond vid 1896 års början, då denna fond för samtliga sedelbanker utgjorde nära 61 millioner kronor. Det är visst och sant, att vårt folk föredrar sedlar framför hårdt mynt i fickorna och att Sveriges riksbankssedlar likaväl som den danska nationalbankens sedlar äro lagligt betalningsmedel och att bakom Sveriges riksbank liksom dess riksgäldskontor stå svenska statsmagternas garanti och borgen; men en centralbank

måste dock för alla eventualiteter hafva en metallisk kassa, som i tider af trångmål är stark nog, att kunna motstå ekonomiska stötar, utan att utomordentliga ingripanden behöfva göras från statsmagternas sida. Ser man nu på, huru, enligt motionärens från Första Kammaren förslag, metalliska kassan skulle komma att ställa sig till sedelstocken, så, under antagande att riksbanken inom några år blir i behof af en sedelutgifningsrätt på 200 millioner kronor — 140 å 150 millioner kronor utelöpande och resten som kassaförslag för så väl riksbanken med dess afdelningskontor som för rediskontering för de privata bankinrättningarna och såmedelst hålla den svenska postvexeln uppe som å vista-förbindelse — ställer sig motionärens förslag sålunda:

Minsta guld-kassa:

25 millioner kronor + 12 millioner kronor + 6,1 millioner kronor, summa 43,1 millioner kronor *guld*.

Sedelstock:

43,1 millioner kronor + 100 millioner kronor + 61 millioner kronor, summa 204,1 millioner kronor *sedlar*. Ej fjerdedelsbetäckning.

Dertill kommer, att, då man enligt nuvarande metod lägger de, så att säga, minst betäckta sedlarne närmast minimiguld-kassan (60 mill. kr. af de 100 mill.) och derefter förser de ytterligare utgifna (40 mill. kr.) med ett underlag af 30 procent guld, så släpper den ärade motionären efter de nyssnämnda (40 mill. kr.) sina (61 mill. kr) ut på så lösa boliner som tio — säger tio — procent guld.

Jag kan för öfrigt ej förstå, hvarför man i fall som det föreliggande skall gå ifrån den bepröfvade gamla grunden.

Höj guld-kassans minimibelopp med 5 millioner kronor sedelutgifningen enligt § 7 till etthundra femtio (150) millioner kronor och bestäm enligt § 8, att då de på grund af § 7 utgifna sedlar öfverstiga 80 millioner kronor, skall riksbanken hålla i metallisk kassa minst trettio procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverskjuta sistnämnda summa; så ernås efter enahanda formel som här ofvan, om 200 millioner kronor sedelstock anses för ett lämpligt tal en god tid framåt — checklagen kommer nog i någon mån att hämma sedelstockens utsvällning — följande resultat:

Minsta guld-kassa:

30 millioner kronor + 21 millioner kronor, summa 51 millioner kronor *guld*.

Sedelstock:

51 millioner kronor + 150 millioner kronor, summa 201 millioner kronor. Mer än fjerdedelsbetäckning.

Och då jag för min del ej kan vara med om att gå ifrån den gamla grunden för riksbankens sedelutgifning, helst som den föreslagna nya synes mig ganska vansklig, men är öfvertygad om att en utvidgning af riksbankens sedelutgiftningsrätt bör ske, så vågar jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att första stycket i § 7 samt sista stycket i § 8 i lag för Sveriges riksbank skola hafva följande lydelse:

§ 7.

Utöfver det enligt § 6 medgifna belopp är riksbanken berättigad till en sedelutgifning af högst ett hundra femtio millioner kronor, under vilkor, att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara — — — — —
- b) — — — — —
- c) — — — — — eller utom riket.

§ 8.

Såsom — — — — —
 — — — — — omyntadt guld.
 Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än trettio millioner kronor. Derutöfver skall, då de på grund af § 7 utgifna sedlar öfverstiga åttio millioner kronor, riksbanken hålla i metallisk kassa minst 30 procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverskjuta sistnämnda summa.

Stockholm den 28 januari 1899.

M. Dahn.